

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)

Kuntapäättäjän infopaketti

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Mitä – kenelle – miksi

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS) – kuntapäättäjän infopaketti

Mitä

- Infopaketti, jossa avataan kunta-alan energiatehokkuussopimustoiminnan kokonaisuus

Kenelle

- Kuntapäättäjille ja kunnan virkamiehille
- Energiatehokkuussopimukseen liittyneille kunnille
- Energiatehokkuussopimukseen liittyville kunnille

Miksi

- Infopaketti kuntapäättäjille vauhdittamaan kunnan toimintaa sopimuksen tavoitteiden saavuttamisessa
- Sopimustoiminnan ymmärryksen ja tietoisuuden kasvattaminen

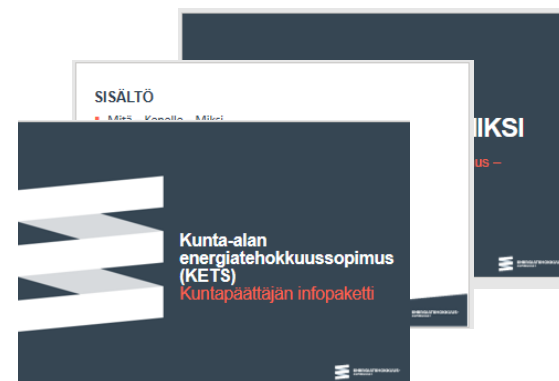

Kuntapäättäjän infopaketti sisältää

Yleisesite

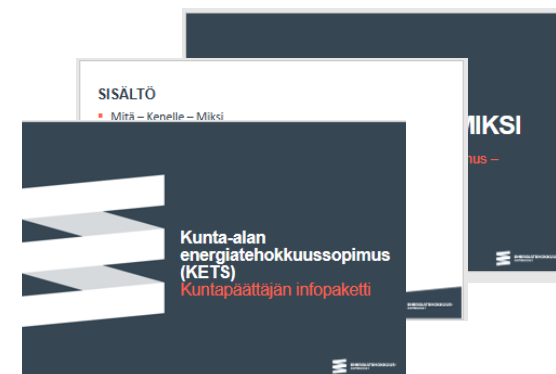
Tiivis kalvosarja

Liittyvälle kunnalle kalvosarja

Liittyneelle kunnalle syvälinen kalvosarja

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)

Laaja paketti toimintakokonaisuudesta
kuntapäättäjälle ja kunnan virkamiehelle.
Soveltuu asian syvällisempään
käpikäyntiin.

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Sisältö

Laaja infopaketti kunta-alan sopimuksen toimintakokonaisuudesta kuntapäättäjälle ja kunnan virkamiehelle. Soveltuu asian syvällisempään käpikäyntiin.

- Kunta-alan energiatehokkuussopimus – kootut faktat
- Mukana olevat kunnat
- Käytännön toteutus kunnassa
- Valtion tuet
- Hyödyt
- Vaikuttavuus
- Kunnalle tarjottavat palvelut
- Taustat
- Yhteystiedot

Kunta-alan energiatehokkuussopimus tuo kunnalle konkreettista hyötyä

”Meillä on energiatehokkuussopimuksesta hyvät kokemukset. Olemme mukana isommassa viitekehyksessä, joka antaa puitteet omiin energiansäästötoimiin. Lisäksi sopimuksen edellyttämä säännöllinen raportointi pitää energiatehokkuusasiat hyvin mielessä.”

- lin kunnanjohtaja **Ari Alatossava**

”Kunnat ja kuntayhtymät itse ovat merkittäviä energiakäyttäjiä ja voivat vaikuttaa oman toimintansa energiatehokkuuteen. Kunnat voivat toimia yhteiskuntavastuun etulinjassa omassa paikallisyhteisössä ja vaikuttaa paikallisten toimijoiden tietoisuuteen ja aktiivisuuteen energiatehokkuuden rintamalla. Energiatehokkuussopimukset ovat hyvä, konkreettinen työväline ja kirittäjä kuntien toiminnassa.”

- varatoimitusjohtaja **Timo Reina**, Suomen kuntaliitto

Kunta-alan energiatehokkuussopimus KETS

– faktoja

- Vapaaehtoinen järjestelmä, joka tarjoaa viitekehyksen kunnan tehokkaan ja vaikuttavan energiatehokkuustyön toteuttamiseen.
- Tavoitteena liittää energiatehokkuus sekä pyrkimys uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen osaksi kunnan toimintaa ja sen käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.
- Liittyjä asettaa vuodelle 2025 energiansäästötavoitteen, joka vastaa 7,5 % sen energiankäytöstä.
- Nykyinen sopimuskausi on vuosille 2017-2025 – **mukaan voi vielä liittyä!**
 - KETSiin voivat liittyä kaikki kunnat ja kuntayhtymät.
 - Jos kunta liittyy Hinku-verkostoon sen velvoitteena on liittyä myös KETSiin.
- Valtio tarjoaa tukea energiakatselmuksiin ja energiatehokkuusinvestointeihin.
 - Korotettu energiatuki energiakatselmuksiin
 - Mahdollisuus investointitukeen myös tavanomaisen tekniikan energiatehokkuustoimenpiteille
- Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen ovat allekirjoittaneet työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), Kuntaliitto ja Energiavirasto
 - Kunta liittyy sopimukseen allekirjoittamalla liittymissopimuksen Energiaviraston kanssa.
 - Motiva vastaa sopimuksen käytännön toimeenpanosta, alueelliset energianeuvot tukevat toimintaa.

Lisätietoa:

energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi

businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/energiatuki

Mukana olevat kunnat

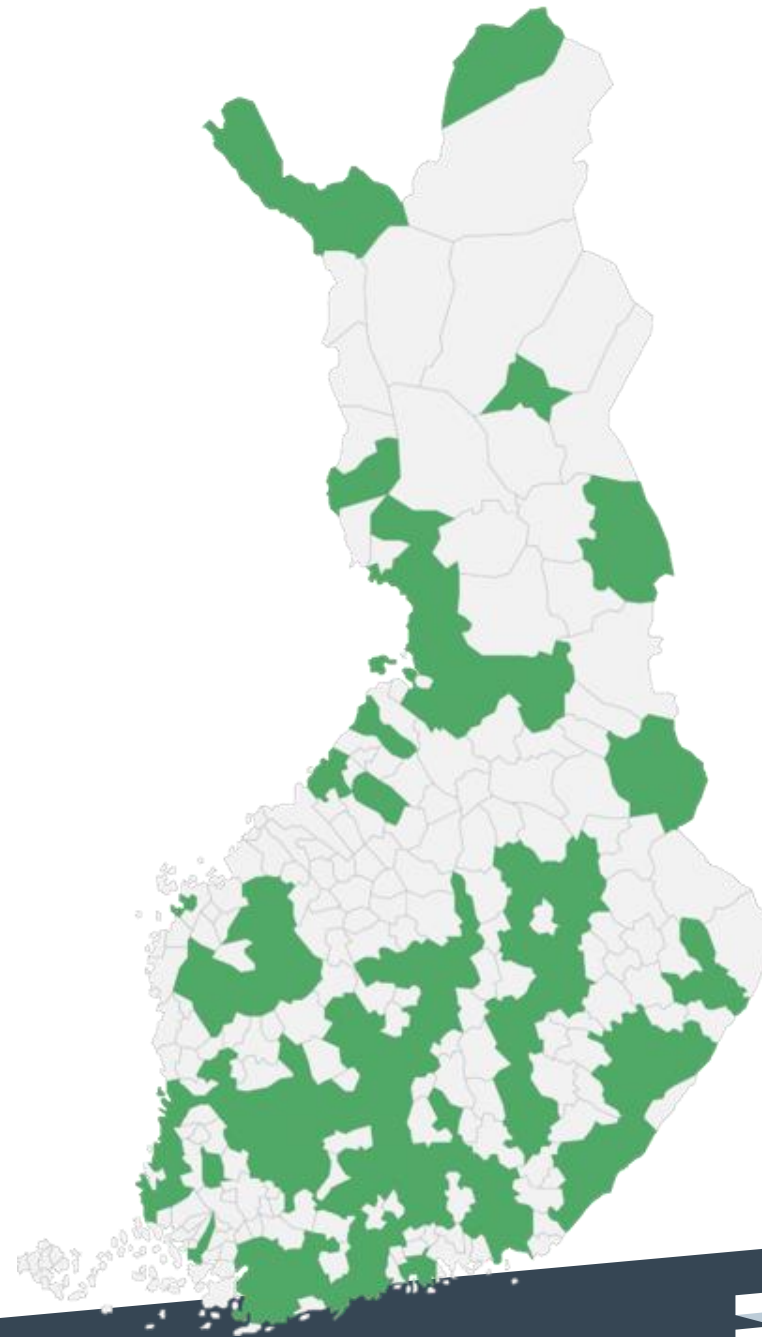
● Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS) liittyneet 2017-2025 (106 kuntaa)

Päivitetty 9.2.2021

Mukana myös 11 kuntayhtymää:

- Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY
- HUS-kuntayhtymä
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri
- Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä
- Koulutuskeskus Salpaus –kuntayhtymä
- Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Lounais-Hämeen Koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Kurkkaa energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi
ajankohtainen liittymistilanne!

Käytännön toteutus kunnassa

Kunta-alan energiatehokkuussopimus

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Sopimukseen sitoutuminen

Tavoitteena on liittää energiatehokkuus, energiansäästö ja pyrkimys uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen osaksi Liittyjän toimintaa ja käytössä olevia tai käyttöön otettavia johtamisjärjestelmiä.

Tarkemmat tiedot liittyjän toimenpiteistä ja velvoitteista löytyy Kunta-alan energiatehokkuussopimuksesta (sopimuskohta 6 Liittyjän toimenpiteet ja velvoitteet).

<http://www.energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi/wp-content/uploads/Kunta-ala.pdf>

Tavoitteiden saavuttamiseksi liittyjä sitoutuu:

- Toiminnan organisointiin ja suunnitteluun
- Energiatehokkuuden huomioon ottamiseen suunnittelussa ja hankinnoissa
- Energiankäytön tehostamismahdollisuuksien selvittämiseen
- Kustannustehokkaiden energiankäytön tehostamistoimenpiteiden toteuttamiseen
- Energiankäytön seurantaan ja sen hyödyntämiseen suunnitelmallisesti
- Henkilökunnan koulutukseen ja energiatehokkuusasioiden viestintään
- Alueellisen yhteistyön ja koordinaation edistämiseen
- Vuosittaiseen sopimuksen edellyttämään raportointiin

Sopimuksen käytännön toteutus kunnassa

Liittyjän velvoitteet	Toteutustapa
Toiminnan organisointi	Energiatehokkuusryhmä, energiaryhmä, ilmastoryhmä, kestävän kehityksen ryhmä
Suunnittelu (toimintasuunnitelma)	Systemaattinen toiminta sopimuskauden mittaisena toimintasuunnitelmana; erillisenä dokumenttina tai linkitettyä kunnan muuhun energia- ja ilmastotoimintaan
Energiatehokkuuden huomioon ottaminen suunnittelussa ja hankinnoissa	Suositus hyödyntää TEMin ohjetta energiatehokkuuden huomioimisessa; käytännön työhön tukea ja apua Motivalta.
Energiatehokkuuden huomioon ottaminen uudis- ja korjausrakentamisen suunnittelun ohjauksessa	Esimerkiksi uudisrakentamisessa koko elinkaaren osalta energiatehokkuuden huomioiminen sekä kuntien investoinnit ja rahoitusmallit
Uusiutuvan energialähteiden käyttöönotto	Esimerkiksi Uusiutuvan energian kuntakatselmuksen toteuttaminen; sen pohjalta toimenpiteiden toteuttaminen
Energiakatselmusten ja investointien sekä niissä havaittujen toimenpiteiden toteuttaminen	Energiakatselmusten toteuttaminen (huomioi korotetun tuen mahdollisuus!), ESCO-mallin hyödyntäminen, investointien osalta energiatehokkuuden huomioiminen
Kulutusseuranta ja sen hyödyntäminen	Kuntakohtaisesti vaihtelevuutta. Systemaattinen seuranta hyödyntäen toimittajaa tai itse toteutettuna. Osalla ei systemaattista seurantaa.
Koulutus- ja tiedotustoiminta	Kuntaorganisaation sisällä henkilöstölle, tilojen käyttäjille, varhais ja peruskasvatuksen kautta oppilaille sekä kuntalaisille. Kunnittain vaihtelua
Vuosittainen raportointi	Vuosittainen raportointi; raportoivat asiat sovittu sopimukseen liityttäessä.

Esimerkkejä

Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen käytännön toteutus kunnassa

Lisää esimerkkejä

energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi

**ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET**

Oulu: Takuu energiansäästöstä kannusti ESCO-hankkeisiin

- Oulun kaupungin energiatehokkuustavoitteista iso osa tulee ESCO-hankkeista. Niissä ulkopuolinen energia-asiantuntija antaa takuun saavutettavista säästöistä.
- [Lue koko juttu >](#)

Rauman kaupunki: Yhteinen toimintamalli sitouttaa energiansäästöön

- Raumalla kehitettiin hallintorajat ylittävä toimintamalli, jossa koko kaupunginhallinto tekee energiatehokkuusasioissa tiivistä yhteistyötä. Sitouttava ja motivoiva malli saa paljon myönteistä palautetta.
- [Lue koko juttu >](#)

Kotka: Kovat tavoitteet vaativat laajaa yhteistyötä

- Kotkassa kaupunki ja yritykset tiivistävät yhteistyötä kunnianhimoisten energiansäästö tavoitteiden saavuttamiseksi. Se näkyy muun muassa uuden Kantasataman suunnittelussa.
- [Lue koko juttu >](#)

Turku: Energiatehokkuuden johtaminen tuo tuloksia

- Turun kunnianhimoinen ilmastotavoite edellyttää entistä järjestelmällisempää otetta kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamisessa. Tätä varten kehitettiin kattava johtamismalli.
- [Lue koko juttu >](#)

Kuntien yhteistyö energiansäästöasioissa laajenee Hämeessä

- Pirkanmaan mallin mukaan nyt myös Kanta-Hämeen kunnat tiivistävät yhteydenpitoa energiatehokkuuteen liittyvissä asioissa. Vuoropuhelusta hyötyvät kaikki osapuolet.
- [Lue koko juttu >](#)

Valtion tuet

Energiatohokkuussopimukset 2017–2025

ENERGIATOHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Tuki energiakatselmuksiin ja energiatehokkuusinvestointeihin

ELINKEINOELÄMÄ | KUNTA-ALA | KIINTEISTÖALA

- Valtio tukee* Motiva-mallisia energiakatselmuksia ja –analyysijä.
 - Energiatehokkuuslain (1429/2014) 6 pykälän mukaisia suurten yritysten pakollisia energiakatselmuksia ei tueta.
- Valtio tukee tapauskohtaisesti uuden energiatehokkaan teknologian käyttöönottoon liittyviä energiatehokkuusinvestointeja*.
- Energiatehokkuussopimukseen liittyneillä on mahdollisuus hakea valtion harkinnanvaraista tukea myös tavanomaisen tekniikan energiatehokkuusinvestointeihin *.

* Tukea ei myönnetä asuinkiinteistöille

Hyödyt

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Energiatehokkuussopimuksen hyötyjä

Fiksu energiankäyttö	Edistää vihreää kasvua	Vapaaehtoinen, ei lakia	Tietoa energian- käytöstä esiin	Henkilöstölle koulutusta
Säästyy euroja ja luonnonvaroja	Ilmastokuorma pienenee	Myönteinen julkisuuskuva	Kustannus-tehokkuus paranee	Viestintää energia- tehokkuudesta myös kuntalaisille
Energiakulut pienenevät	Jatkuva parantaminen	Tavoitteellista toimintaa	Toiminta-suunnitelma on hyvä runko	Raportointi antaa tilannetietoa tehokkuudesta
Kannattavuus kasvaa	Hyödyllinen toimintatapa	Sitoutuminen luo pohjan	Hankinnat energia- tehokkaiksi	Käyttöön uutta teknologiaa ja uusiutuvaa energiaa

Kuntien ja kuntayhtymien kokemat energiatehokkuuden oheishyödyt

Päästöjen väheneminen

Imago & keino osoittaa yhteiskuntavastuuta

Ympäristökasvatus-
näkökulma

Elinvoimaisuuden
lisääntyminen

Toiminnan sujuvuus ja palvelujen
tuottamisen tehokkuus

Huolto- ja korjaustarpeen
väheneminen

Laitteiden ohjattavuus
ja säädettävyys

Laitteiden elinkaaren
piteneminen

Tilatehokkuus

Sisäilmaolosuhteet

Rakennusten arvon ja
vuokratulojen kasvaminen

Sähkön ja lämmön
huippukuormien välttäminen

Lupaehtojen
täyttäminen

Riippuvuuden väheneminen
ulkopuolisesta energiasta

Asuinympäristön viihtyisyyden
lisääntyminen

Osaamisen
lisääntyminen

Työturvallisuuden
paraneminen

Työympäristön ja työn
mielekkyyden paraneminen

Palvelun laadun ja asiakas-
kokemuksen paraneminen

Yhdessä tekeminen ja
esimerkin näyttäminen

Vaikuttavuus

[Energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi](https://energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi)

sopimustulokset.fi

kysy@energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi

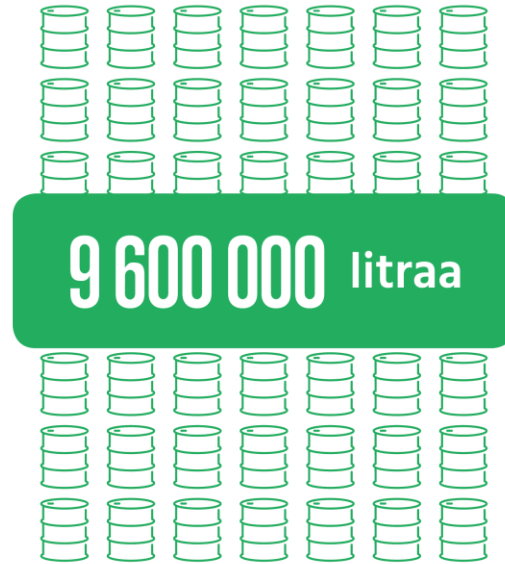

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Vuotuinen CO₂-vähenemä 25 kilotonnia

Päästövähennemä vastaa henkilöautolla ajamista maapallon ympäri noin 4 000 kertaa.

Päästövähennemä vastaa noin 9 600 kuution tai 9,6 miljoonan kevytpolttoöljylitran polttamista.

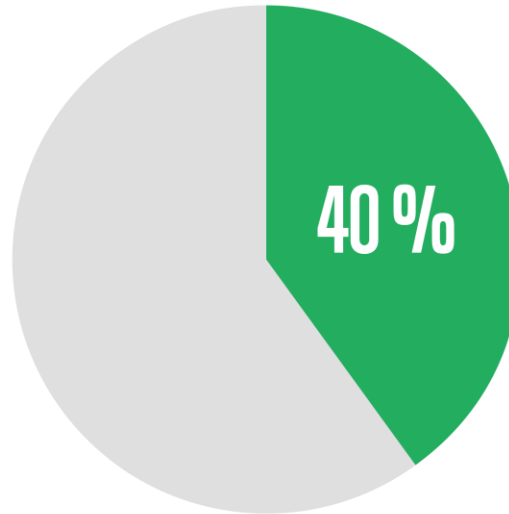

Energiansäästö yhteensä 149 GWh/a, mikä vastaa noin 7 500 sähkölämmitteisen omakotitalon vuosittaista sähkönkulutusta (20 MWh/v).

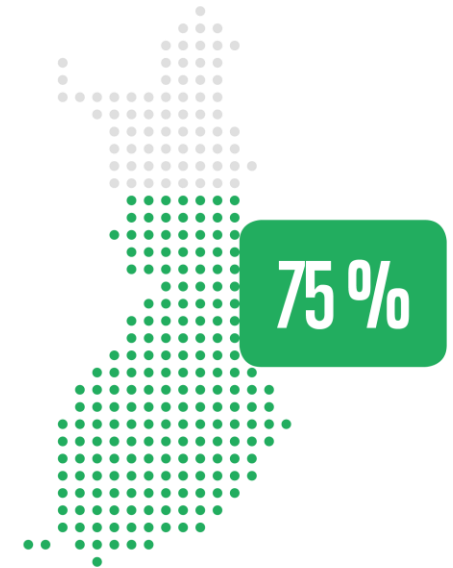
Kustannussäästö vuosina 2017–2019 oli 9,7 milj. euroa

Säästö tarkoittaa keskimäärin yli 26 000 euroa vuoden jokaisena päivänä.

40 % liittyneiden kuntien ja kuntayhtymien yhteensä asettamista energiansäästötavoitteista vuodelle 2025 on saavutettu vuoden 2019 lopussa voimassaolevalla säästöllä.

Kattavuus väkiluvusta: nyt (joulukuu 2020) 75 % Suomen väestöstä.

Sopimuksella saavutetut tulokset 3 vuodessa

Sopimuksella saavutetut tulokset **3** vuodessa kunnissa ja yrityksissä

Kunnalle tarjottavat palvelut

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Palvelut ja materiaalit

Toimeenpanon tuki	Raportoinnin tuki	Asiantuntijatuki energiakatselmukset	Asiantuntijatuki investointeihin, esim ESCO
Asiantuntijatuki energiatehokkaiseen hankintoihin	Asiantuntijatuki kiinteistöjen energiankäyttöön	Kuntien verkottaminen ja vertaistuen mahdollistaminen	Tilaisuudet
Webinaarit	Ajankohtaisen energiatehokkuustiedon tarjoaminen	Markkinointi ja viestintämateriaalit	Tulosdataa
Asiantuntijatuki uusiutuvan energian energiakatselmukseen	Koulutukset	Alueellisen toiminnan vahvistaminen	Selvitykset, kokeilut

Esimerkkinä kunnille tarjolla olevista palveluista

Energiakatselmukset

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

SÄÄSTÖJÄ HETI

Miksi energiakatselmus?

- Saat eriteltyä mittauksiin ja laskelmiin perustuvaa tietoa katselmoitavan kohteesi energiankulutuksen jakautumisesta.
- Tunnistat energian ja veden käytön tehostamismahdollisuudet.
- Saat selkeät ehdotukset toimenpiteistä ja investoinneista sekä laskelmat niillä saavutettavista säästöistä.
- Autat teknistä henkilökuntaa käyttämään laitteita ja järjestelmiä energiatehokkaasti.
- Löydät mahdollisuudet uusiutuvan energian hyödyntämiseen.
- Vähennät toiminnan hiilidioksidipäästöjä.
- Saat opit energiankäytön ja -tehokkuuden säännölliseen seurantaan, energiatehokkuuden ylläpitoon ja jatkuvaan parantamiseen
- Löydät keinoja, miten voit säästää rahaa.

Esimerkkinä kunnille tarjolla olevista palveluista

Uusiutuvan energian
kuntakatselmus

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

UUSIUTUVAN ENERGIAN KUNTAKATSELMUS:

Selvitä, millaista energiaa kunnassa nyt käytetään. Tunnista sopivat ja kannattavat keinot & kohteet uusiutuvan energian lisäämiseen. Hyödynnä valtion tuki katselmukselle.

KIINTEISTÖKOHTAISET RATKAISUT

AURINKOENERGIA

- Aurinkosähkö
- Aurinkolämpö

BIOENERGIA

- Klapit
- Pelletti
- Hake

LÄMPÖPUMPUT

- Maalämpöpumppu
- Poistoilmalämpöpumppu
- Ilma-vesilämpöpumppu
- Ilmalämpöpumppu tukilämmityslähteenä

ALUEELLISET RATKAISUT

PAIKALLINEN ELINKEINOELÄMÄ

- Teollinen hukkalämpö
- Tuotannon sivuvirrat
- Biomassat
- Biokaasut

ENERGIAPALVELUT

- Lämpöyrittäjät
- Rahoituspalvelut

TUULIVOIMA

- Pientuulivoima
- Teollinen tuulivoima

KAAVOITUKSEN KEINOT

- Kauko- ja aluelämpöverkot
- Avoin kaukolämpöverkko
- Rakentajien ohjaaminen

MUUT KEINOT

- Kysyntäjousto
- Varastointi

VESIVOIMA

- Nykyisen kapasiteetin
- tehostaminen

Esimerkkinä kunnille tarjolla olevista palveluista

Energiatehokkaat hankinnat

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Energiatehokkuus hankinnoissa

- KETS-sopimus velvoittaa [TEM:n Energiatehokkuus julkisissa hankinnoissa -ohjeen](#) sisällyttämiseen soveltuvin osin organisaation omiin hankintaohjeisiin. Tavoitteena on saada energiatehokkuus yhdeksi kriteeriksi kaikkiin niihin hankintoihin, joissa kokonaistaloudellinen edullisuus sitä puoltaa.
- Ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankintoja koskee *Laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioimisesta julkisissa hankinnoissa (1509/2011)*, joka velvoittaa muun muassa energiatehokkuuden huomioon ottamiseen. Lainsäädäntö on kuitenkin päivittymässä ns. puhtaiden ajoneuvojen direktiivin myötä. [Lisätietoa webinaaritallenteesta ja aineistoista.](#)

Energiatehokkuus hankinnoissa

- Hyödynnettäviä hankintaohjeita, oppaita ja tukea on tarjolla [Motivan tietopankissa](#). Sovella ohjeita oman organisaation kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla ja tarkasta ajantasaisuus.
- Julkinen hankkija voi vaatia tuotteelta tai palvelulta ympäristömerkintöjä, kuten pohjoismaista Joutsenmerkkiä. Joutsenmerkki ottaa monissa tuoteryhmissä myös energiatehokkuuden huomioon. [Opas ympäristömerkin käyttämiseen julkisissa hankinnoissa](#)

Julkaisut ja materiaalit

Kunta-alan energiatehokkuussopimus (KETS)

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Taustat

Energiatohokkuussopimukset 2017-2025

ENERGIATOHOKKUUS-
SOPIMUKSET

Energiatehokkuusdirektiivi asetti velvoitteen

Eri alojen energiatehokkuussopimukset ovat Suomessa ensisijainen keino täyttää EU:n tiukat energiatehokkuusvelvoitteet

Energiatehokkuusdirektiivi (2012/27/EU) ja sen muutos (2018/2002) (EED)

- Sopimustoiminnalla saavutetut säästöt kattavat selvästi yli puolet energiatehokkuusdirektiivin 7 artiklan velvoitekauden 2014–2020 mukaisesta sitovasta kansallisesta energiansäästötavoitteesta.
- **Sopimustoiminnan tavoitteena on kattaa yli puolet myös energiatehokkuusdirektiivin 7 artiklan uuden **velvoitekauden 2021–2030** mukaisesta sitovasta kansallisesta energiansäästötavoitteesta.**

Kunta-alan energiatehokkuussopimus

Sopimuksen kohderyhmä ja siihen liitettävä energiankäyttö

- Omistetut, vuokratut ja vuokralle annetut rakennukset
- Katu- ja muu ulkovalaistus
- Vesi- ja jätehuolto
- Joukkoliikenne
- Omat kuljetukset ja työkoneet

* Sopimuksen ulkopuolelle liittyjän kokonaan tai osittain omistama energian tuotanto, siirto ja jakelu tai vastaavat toimenpiteet. Nämä toiminnot liittyvät niitä koskeviin Elinkeinoelämän energiatehokkuussopimuksen energiatuotantoa ja /tai energiapalveluja koskeviin toimenpideohjelmiin.

* Vuokra-asuntoyhtiöt ja asumisoikeusyhtiöt liittyvät ensisijaisesti kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen vuokra-asuntoyhteisöjä koskevaan toimenpideohjelmaan.

Energiatehokkuussopimukset 2017–2025

ELINKEINOELÄMÄ | KUNTA-ALA | KIINTEISTÖALA | ÖLJYLÄMMITYSKIINTEISTÖT

ENERGIANSÄÄSTÖ-
SOPIMUKSET
1997–2007

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET
2008–2016

ENERGIATEHOKKUUS-
SOPIMUKSET
2017–2025

- Kattava vapaaehtoinen energiatehokkuussopimustoiminta on käynnistynyt Suomessa jo vuonna 1997.
- Sopimustoiminta on tuottanut toivottuja tuloksia.

Energiatehokkuussopimukset 2017–2025

Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimijat

Kunnat
Yhdys- ja
vastuhenkilö

Kaupungit
Yhdys- ja
vastuhenkilö

Kuntayhtymät
Yhdys- ja
vastuhenkilö

Motiva
Käytännön toiminta

Alueellinen energianeuvonta (maakunnittain)
Maakunnassa energianeuvonnan toteuttaminen, yhtenä
kohderyhmänä kunnat

Energiavirasto
Vastuulla toiminnan tehokas organistointi ja valvonta

Työ- ja elinkeinoministeriö
Rahoitus ja yhteistyö

Yhteystiedot

Kunta-alan energiatehokkuussopimus

- kysy@energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi
- ”Usein kysyttyä” kysymykset ja niihin vastaukset: <https://energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi/ukk/>
- Yhteyshenkilö Motiva: Okariina Rauta, 041 524 7621, okariina.rauta@motiva.fi
- Yhteyshenkilö Kuntaliitto: Vesa Peltola, 040 568 7145, vesa.peltola@kuntaliitto.fi
- Energiatehokkuussopimusten seuranta ja raportointi: seuranta-apu@motiva.fi
- Sopimustoiminnan aineisto ja ohjeet / kunta-ala: <https://energiatehokkuussopimukset2017-2025.fi/aineistot-ja-ohjeet/kunta-ala/>
- Sopimustulokset: <https://www.sopimustulokset.fi/tulokset/kunta-alan-energiatehokkuussopimus/>

ESCO-toimintamalli

- Yhteyshenkilö Erja Saarivirta: 040 669 4119 , erja.saarivirta@motiva.fi
- Lisätietoa ESCO-toimintamallista: www.motiva.fi/esco

Energiakatselmukset

- Yhteyshenkilö Tomi Kiuru: 050 301 7029, tomi.kiuru@motiva.fi
- Lisätietoa energiakatselmuksista: https://www.motiva.fi/julkinen_sektori/energiakatselmukset

Uusiutuvan energian kuntakatselmus

- Yhteyshenkilö Milja Aarni: 040 824 1711, milja.aarni@motiva.fi
- Lisätietoa uusiutuvan energian kuntakatselmuksista: www.motiva.fi/kuntakatselmus

Valtion tuet

- Business Finland <https://www.businessfinland.fi/suomalaisille-asiakkaille/palvelut/rahoitus/energiatuki>

Alueellinen energianeuvonta, [yhteystiedot kaikista alueellisista neuvojista](#)

